

Riigikogu Kantselei struktuuriüksusena tegutsev Riigi Valimisteenistus (RVT) korraldab Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) koosolekuid, kus arutatakse valimiste korralduse, ettevalmistamise ja järelevalvega seotud olulisi küsimusi. Kuigi VVK koosolekud on RKVS § 12 lõike 3 alusel avalikud, ei ole Riigikogu liikmetel võimalik nende arutelude ja esitatud argumentidega küllaldaselt tutvuda, kuna koosolekutest ei ole avalikku veebiülekanne ega järelevaatamise võimalust.

Riigikogu on aastatega kujundanud välja läbipaistvuse ja avalikkuse informeerimise tava, mille kohaselt on Riigikogu ja selle komisjonide avalikud istungid veebiülekannetena avalikkusele ligipääsetavad ning salvestised tagantjärele kättesaadavad. Selliselt välja kujunenud Riigikogu institutsionaalne läbipaistvuse standard tagab, et nii seadusandjal, ajakirjandusel kui ka laiemal avalikkusel on võimalik jälgida demokraatliku riigikorralduse seisukohalt olulisi arutelusid.

Selleks, et tagada samaväärne läbipaistvus ka valimiste valdkonnas, peame vajalikuks viia Riigikogu Kantselei vastutusalas toimuvate VVK koosolekute korraldus kooskõlla Riigikogus väljakujunenud praktikaga.

RVT on põhjendanud avalike koosolekute veebiülekannete piiramist valimisvaatlejate rolliga, viidates RKVS § 19⁴ lõike 2 nõudele, mille kohaselt peavad valimisvaatlejad end enne vaatlemist esitlema. Riigikogu liikmetena ei saa me nõustuda tõlgendusega, mille kohaselt on VVK avalikud koosolekud sisuliselt ligipääsetavad üksnes registreeritud valimisvaatlejatele.

Valimiste korralduse ja järelevalvega seotud küsimused puudutavad demokraatliku riigikorralduse aluseid ning nende arutelud peavad olema mõistlikult jälgitavad nii seadusandjale, ajakirjandusele kui ka avalikkusele laiemalt.

Eeldame, et VVK koosolekute läbipaistvuse tagamisel pole tehnilisi takistusi, sest Riigikogu Kantselei korraldab oma igapäevaste ülesannete raames avalikke veebiülekanndeid ning teeb nende salvestised järelevaadatavaks – selleks vajalik tehniline lahendus on olemas ja järjepidevalt kasutusel. Kui tehnilisi piiranguid siiski esineb, võib esimeseks sammuks olla vähemalt koosolekute audioülekannete tegemine ja audiosalvestiste avaldamine.

Kutsume Riigikogu juhatus üles leidma lahendust, mis tagaks Riigikogu liikmete ligipääsu valimiste korraldust ja ettevalmistamist puudutavatele aruteludele ulatuses, mis võimaldab täita seadusandlike ja parlamentaarse järelevalve funktsioone ning vastab Riigikogus väljakujunenud läbipaistvuse põhimõtetele. Tegu ei ole parteiliste erimeelsuste objektiks oleva küsimusega, vaid küsimusega, mille lahendus lähtub meie ühisest huvist tagada riigivõimu teostamisel läbipaistvus.

Lugupidamisega
Riigikogu liikmed